

MEDYA VE İLETİŞİMDE HABER TOPLAMA VE YAZMA

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7461334>

Nihan Nur Yilmaztürk Torun,
Gazeteci ve Öğitmen,
Toshkent, O‘zbekiston
Tel: +998940716064;
nihhan94@hotmail.com

Annotatsiya. O‘tmishdan hozirgi kungacha ko‘plab universitetlarda ma‘lumot to‘plash va hisobot berish kursi sifatida o‘qitilgan. Aloqa va ommaviy axborot vositalari kabi bo‘limlarda tahsil olayotgan barcha talabalarga beriladigan ushbu kurs hozirda o‘ylagandan ham kattaroq ahamiyatga ega. Jurnalistika qoidalari ham milliy, ham mahalliy yangiliklardagi yangiliklar maqolalarida tez-tez buziladi. Buning asosiy sababi shundaki, nafaqat jurnalistika ta‘limini olgan shaxslar, balki hamma ham jurnalistika bilan shug‘ullangan. Biroq, yana bir muhim jihat shundaki, jurnalistika tahsilini olganlar ham tartib-qoidalarga amal qilmaydi, o‘zi ishlayotgan muassasaga amal qilmaydi, xatolarni qoida sifatida qabul qiladi va to‘plagan ma‘lumotlarini shu tarzda xabar qilishda davom etadi. Talabalar axborot yig‘ish va jurnalistika darolarida jurnalistika qoidalarini tushunib, tez-tez jurnalistika bilan shug‘ullansa, bunday muammolarning oldini olish mumkin bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: Yangiliklarni yig‘ish va yozish darsi, yangiliklar xatolari, media va muloqot dasturi

Аннотация. Bilgi toplama ve raporlama konusu ge‘mişten günümüze birçok üniversitede ders olarak verilmektedir. İletişim ve medya gibi bölümlere kayıtlı tüm öğrencilere verilen bu ders, şu anda sanıldığından daha büyük bir öneme sahiptir. Hem ulusal hem de yerel haberlerdeki haber yazılarında habercilik kuralları sıklıkla ihlal edilmektedir. Bunun temel nedeni ise sadece gazetecilik eğitimi alan bireylerin değil, herkesin habercilikle uğraşmış olması. Ancak bir diğer önemli nokta da gazetecilik eğitimi almış kişilerin bile kurallara uymayıp, çalıştıkları kuruma uymamaları, hataları kural olarak kabul etmeleri ve bu şekilde topladıkları bilgileri raporlamaya devam etmeleridir. Bu tür sorunların önüne geçilmesi, öğrencilerin habercilik kurallarını bilgi toplama ve habercilik derslerinde kavramaları ve haberciliği sık sık yapmaları ile mümkün olacaktır.

Анаhtar Kelimeler: Haber Toplama ve Yazma Dersi, Haber Yanlıları, Medya ve İletişim Programı

Аннотация. Проблема сбора информации и отчетности была предложена в качестве курса в нескольких университетах с прошлого по настоящее время. Этот курс, который предоставляется всем студентам,

обучающимся на таких факультетах, как коммуникации и средства массовой информации, имеет большее значение, чем считается в настоящее время. Правила сообщения новостей часто нарушаются в новостных статьях как в национальных, так и в местных новостях. Основная причина этого в том, что не только лица, получившие журналистское образование, но и все были вовлечены в репортажи. Однако еще один важный момент заключается в том, что даже люди, имеющие журналистское образование, не соблюдают правила, не следуют организации, в которой они работают, принимают ошибки как правило и продолжают сообщать информацию, которую они собирают таким образом. Предотвратить такие проблемы можно будет, если учащиеся на курсах по сбору информации и репортажам усвоят правила репортажей новостей, а также будут часто практиковать репортажи новостей.

Ключевые слова: Курс по сбору информации и отчетности, Ошибки при написании новостей, Программа по СМИ и коммуникации.

Abstract. The issue of information collection and reporting has been offered as a course at several universities from the past to the present. This course that is provided to all students enrolled in departments such as communications and media have more significance than it is currently believed to have. Rules of news reporting are violated frequently in news articles in both national and local news. The main reason for this is that not only individuals who receive journalism training but also everyone has been involved in reporting. However, another important point is that even people who have journalism training do not abide by rules, follow the organization they work for, accept mistakes to be the rule and continue report the information they collect this way. Preventing such problems will be possible by comprehension of news reporting rules by students in information collection and reporting courses and practicing news reporting frequently.

Keywords: Information Collection and Reporting Course, News Writing Mistakes, Media and Communication Program.

Giriş. Konuşma iletişim sürecinde ne kadar etkiliyse yazma eylemi de o kadar önemlidir. Doğru yazılmayan, kurallara uyulmayan bir metin çok farklı anlamlara yol açacağı için daha da farklı yönlere konunun çekilmesine sebebiyet verecektir. Bu durum günümüzde yazılan haberlerde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Haberlerin birçoğu gelişigüzel, Türkçe anlatım ve dilbilgisi kurallarına uyulmadan, günlük konuşma dilinde yazılmaktadır. Hatta bazı hatalar var ki, sadece yazı dilinde yapılmaktan çıkmış, haber kanallarındaki spikerler ve muhabirler de canlı yayınlarda bu tarz hataları kullanmaktan geri

durmamışlardır. Oysaki her metinde zaten dikkat edilmesi gereken kurallara haber metinlerinde de dikkat edilmelidir. Çünkü haber metinleri toplumların hizmetine sunulur ve toplumlara yönlendirir. Yapılacak küçük bir hata dahi tüm toplumda yayılacağı için bunlar asla geri döndürülemez olacaktır. Gazetecilerin hatalarını yaydıkları görüşünden yola çıkarak yazılan haberlere hem Türkçe kullanımı açısından hem de haber yazma kuralları açısından yaklaşmak gerekmektedir. Dikkatli ve bilinçli yazılan her türlü haberde hata payı da o kadar az olacaktır. Türkiye’de yazılı basında yer alan haberlerdeki hatalar da benzerlik göstermektedir. Gerek ulusal gerekse yerel basın olsun, basın organlarındaki haberler incelendiğinde yapılan hataların genellikle bir haber kaynağının aktarılmasında kullanılan doğrudan ve dolaylı anlatım şekillerinin doğru biçimde yapılamaması olarak görülmektedir. Bu hata ise daha çok haberi yazan kişinin bu kullanımları bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Daha çok yerel basında karşılaşılan bir sorun olan kaliteli istihdam olmayışı sorunu bu durumu da etkilemektedir. Bu durumun önüne ancak Ulusoy’un “İletişim Fakülteleri’nden mezun olan profesyonel elemanların istihdamı bu basın kuruluşlarına ayrıcalık ve kalite kazandıracaktır” şeklindeki açıklamasıyla açıklayabiliriz [15, 112]. İletişim fakültelerinden ya da medya ve iletişim gibi kalifiye eleman yetiştiren programlardan mezun olan kişilerin istihdam edilmeleri haber ve haber yazmaya verilmesi gereken önemi de arttıracaktır. İyi bir haberin yazılması, içerik olarak kaliteli bir haberin oluşturulması için kalifiye elemanların eğitim alıp almamasına bakılması gerektiğini de altını çizmek gerekmektedir. Aksi takdirde günümüzde basın yayın organlarında devam eden haber yazma hatalarının önüne geçilmeyecek ve bu sorun artık tamamen bir sorunsal olarak kalmaya devam edecektir.

Haber tanımlamalarına genel bakış. Haberle ilgili tek bir tanım neyin haber olduğu ve gazetede neyin yer alacağı konusunda tam bir bilimsel formül yoktur [9, 36]. Bu nedenle haberin net ve herkes için kabul edilebilen bir tanımını yapmak zordur. Çünkü haber sürekli kendini geliştiren ve değiştiren bir yapıya sahiptir. Teknolojik gelişmelere de aynı ölçüde ayak uydurabilen haber, bu özelliklerinden

dolayı tanımı sürekli güncellenen bir olgu olarak kabul edilebilir. Kısaca daha önceki yıllarda haberin nasıl tanımlandığına bakmakta fayda vardır. Haberin Türkçe karşılığına “salık”, “duyuk” gibi sözcükler önerilmişse de günümüzde bu kavramlar yaygınlık kazanmamıştır. İngilizlerin “news”, Fransızların “information” dedikleri haber geniş bir biçimde irdelenecek olursa, “vaktinde verilen, toplumda çok kişiyi ilgilendiren ve etkileyen, anlaşılır bir dille anlatılan bir olay, fikir ya da kanıdır [16, 57-58]. Genel bir tanımla haber, “Bir olay, bir olgu üzerine edinilen, iletişim ya da yayın organlarıyla verilen bilgidir” [16, 57]. Schlapp’a göre [11: 17]; Haber, “güncel ve ilginç bir olayın, nesnel ve gerçeğe uygun bir biçimde sunulması” şeklinde de tanımlanabilir.” Haberin diğer tanımı ise; “Bireyi yaşamsal olarak ilgilendiren gelişmeler ve bu gelişmelere ilişkin bilgilerdir. Kitle iletişim araçlarında yer alan haberler, bireyleri kişisel, yerel, yöresel, ulusal, uluslararası düzeyde, toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmelerden bilgi sahibi kılarlar. Haber, kişileri bilgilendirir, eğitir, eğlendirir, üzer, sevindirir, eyleme yöneltir ya da eylemden vazgeçtirir” [6, 3]. Oya Tokgöz’e göre, “Haber gerçekliğin bir yansımasıdır. İlgi çekici olan her şey haberdır [13, 209]”. Yine Oya Tokgöz aynı eserinde, “gazetecilik bir yönüyle kişilerin sorunlarının çözümlenmesine yardımcı olan bilgilerin ulaştırılmasıdır. Sunulan enformasyonun içeriği, bilgilendirme veya eğlence yüküdür. Genelde basit bir tanımlama ile sunulan bu içeriğe günlük dilde “haber” adı verilir” [13, 116]. Biraz daha geçmişe giderek yapılan haber tanımlamalarına bakıldığında Honenberg’e göre haber, vaktinde verilen, toplumda çok sayıda kişileri ilgilendiren ve etkileyen, bu kişilerin anlayabileceği herhangi bir olay ya da kanaattir [8, 27]. Haber, toplumu ilgilendiren olay, fikir ve kanıların, iyi ve doğru bir şekilde, yayın araçlarıyla topluma aktarılmasıdır [14, 21]. Dağlı’ya göre haber “vaktinde verilen, toplumda çok kişiyi ilgilendiren ve etkileyen, anlaşılır bir dille aktarılan bir olay, fikir ya da kanıdır.” Haber günceldir, en hızlı şekilde olayı kitlelere ulaştırarak ne, nerede, nasıl olmuşun bilgisini verir. Okur ve dinleyici için öncelikle yeni gerçeklerle ilgili, doğru ve anlaşılır bilgilerdir [10, 335-350]. Haber üzerine yapılan tanımlamaları arttırmak mümkündür. Fakat yapılan diğer tanımlamalar da yukarıda

verdiğimiz haber tanımlamalarının temeline dayanmaktadır. Tüm bu tanımlamalarda görülen ortak nokta ise haber değeri taşıyan herhangi bir olayın, olgunun var olmasıdır. Yani meydana gelmiş ya da gelmesi muhtemel olan olaylar ve olgular toplumların ilgisini çeker. Haber tanımlamalarındaki ortak noktaların birisi de olay ve olguların gerçekliğe uygun olmasıdır. Gerçek olmayan uydurma konuların ele alınması habercilik etiğine ters düşmektedir. Asparagas yani yalan haber yapmak toplumu yanlış bilgilendireceği için bundan uzak durulması gerekmektedir.

Haber yazma kuralları. Tek Olaylı Haberler Ters Piramit Tekniğine Göre Yazılmalıdır. Ters piramit tekniği haber yazma tekniklerinden en eskisini oluşturmaktadır. Günümüzde de hala en aktif şekilde kullanılan tekniktir. En eski haber yazma tekniği olmasının sebebi geçmiş dönemlerde yaşanan savaşlardan gelmektedir. Özellikle savaşlarda bilgi ve haber almanın önemi daha büyüktür. Telefon icat edilmeden önce telgrafla kurulan iletişimlerde kullanılan kelime sayısı da çok azdı. Sınırlı kelimelerle – telgraf hattının da kopmasının düşünülerek aktarılmaya çalışılan bilgiler en önemli olandan en önemsizlere göre gönderilirdi. Böylece hat kopsa dahi, en önemli bilgi zaten gönderilmiş olunuyordu. Haber yazma tekniği olarak günümüze kadar gelen ters piramit tekniğinde, aynı savaşlarda olduğu gibi, okuyucuya olayın en can alıcı ve en önemli kısmı ilk başta verilecek şekilde tasarlanır. Ters piramit tekniği haber kurgulamada esneklik yarattığı, asıl konuyu bir ya da iki paragrafta anlatma kolaylığı verdiği, okuyucuya olayı kavrama şansı verdiği için kullanılmaktadır [3, 55].

Haber Başlıkları Kısa ve Etkili Olmalıdır. Haber başlıkları iyi kurgulanmalı az kelimeyle çok mesaj verilmelidir. Uzun uzadıya atılan başlıklar okuyucunun dikkatini çekmemekte ve haberin okunurluğunu düşürmektedir. Bu nedenle haber başlıkları en fazla 6 kelimedenden oluşmalıdır. Daha uzun şekilde yazılması gereken başlıklar ise alt ve üst başlıklarla desteklenecek şekilde yazılmalıdır. Böylece tasarım daha iyi yapılabilir, okuyucunun dikkati habere daha fazla çekilebilir. Bu durum özellikle gazetelerin ilk sayfalarında çok önemlidir. Yazılan manşet haberler hem görsellerle desteklenmeli hem de kısa olmalıdır. Haber

başlıklarında yapılan en büyük yanlışların başında ise kompozisyon yazar gibi başlıkların atılmasıdır. Dini ve milli bayramlar, gösteriler, sempozyumlar gibi standart haber konuları, sıradan başlık atılmasına müsait haberlerdir. Sadece ramazan bayramı diye bir başlık uygun olmamaktadır. Ya da yaşasın 23 Nisan gibi başlıklar çok basit kalmaktadır.

Haberde Sıfat Kullanılmamalıdır. Haber cümlelerinde sıfatlardan uzak durmak gerekmektedir. Özellikle kişi adlarının önüne getirilen “sayın”, “güzel”, “çirkin”, “bay”, “bayan” gibi sıfatlar kesinlikle kullanılmamalıdır. Çünkü sıfatlarla yazılan haber cümleleri tarafsızlığa gölge düşürmektedir. Sadece haberin içeriğinde anlamca bütünlük oluşturacak sıfat ve zarflara yer verilebilir. Çiftçi konunun önemini şöyle açıklamıştır: “Bunlardan tamamen sakınmak bulanık, muğlak bir haber cümlesi ortaya çıkarabilir; bu da haberin gövdesine ulaşan okuyucunun kafasını karıştırabilir” [4, 904].

Haber Cümleleri Etken Çatılı Fillerle yazılmalıdır. Haber cümleleri kaynağı belirtmek amacıyla etken çatılı fiillerle yazılmalıdır. Etken çatılı fiil demek özne tarafından işin açıkça yapılmış olduğu fiillerdir. Etken değil de edilgen çatılı fiillerle yazılan haber cümlelerinde haber kaynağı belirsizliklerle dolu olma sorununu getirmektedir. Örnek olarak şöyle bir haber cümlesi yazmakta fayda vardır: “İtfaiye, yangına müdahale etti.” Bu cümlede yangına kimin müdahale ettiği belirtilmiş ve haber kaynağı dayandırılmıştır. Bu haber cümlesi, “yangına müdahale edildi” şeklinde yazıldığı takdirde kimin yangına müdahale ettiği belirsizdir ve kaynak eksiktir.

Haberde Saat, Sayı, Tarih ve Günlerin Yazımına Dikkat Edilmelidir. Haberde sayıların yazımı okunurluğu kolaylaştırmak amacıyla hem rakamla hem yazıyla yazılmalıdır. Dört ve daha fazla basamaklı sayıların yazımı böylece daha kolay şekilde okunabilmektedir. Örneğin “1000” sayısı sadece “bin” şeklinde “1001” sayısı ise “bin 1” şeklinde yazılmalıdır. Habere tarih ya da günlerle de başlanılmamalıdır. Bunun yanında kesin bir tarih belirtiliyorsa gün adı büyük harfle yazılır. Herhangi bir günden bahsediliyorsa küçük harfle yazılmalıdır. Haberde bahsi geçen olay içinde bulunduğumuz yıl içerisinde gerçekleşmişse yıl yazılmaz. Sadece tarih ve gün belirtir. Habere konu

olan olay geçmiş ya da gelecek yıllarda ise yıl yazılır. Haber yazarken dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise saatlerin yazımıdır. Haber içerisinde bazen olayın direk saatini vermek önemlidir. Mesela bir deprem haberinde yaklaşık saat söylenmez. Hem saat hem de dakikaların büyük önemi vardır. Bu tür kullanımlarda hem saat hem de dakika net bir şekilde veriliyorsa “sıralarında” kelimesi asla kullanılmamalıdır. “sıralarında” kelimesi net olmayan saatler ve dakikalar için kullanılabilir. Örneğin; “deprem 17.15 sıralarında meydana geldi” denilemez. Burada kesin bir saat ve dakika verilmiştir. “Sıralarında” kelimesi sadece kesinlik bildirmeyen olaylarda kullanılmalıdır. Örneğin; “ başkanın 14.00 sıralarında halka seslenmesi bekleniyor” denildiğinde bu belirsiz bir ifadedir. Çünkü bu saat 14.00’ de olabilir, 14.30’da olabilir. Saatlerde dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise saat ve dakikayı ayırmak için iki nokta değil de sadece nokta koyulması gerektiğidir. Örneğin; 18.15’de derken araya nokta koyulması gibi...

Haberde Noktalama İşaretleri ve İmla Kurallarına Dikkat Edilmelidir. Haber metinleri yazılırken dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise Türkçe’de kullanılan noktalama işaretleri ve imla kurallarıdır. Noktalama işaretleri cümlelerin daha akıcı ve anlamlı olmasını sağlamaktadır. Bu işaretler, okuyucunun metni kolay bir şekilde anlamasına yardımcı olur. Noktalama işaretlerini önemsememek haber metninin akıcılığını ve anlaşılabilirliğini bozar. İmla kurallarına dikkat ederek yazılan haber metinlerinde ise yanlış anlamda kullanılan kelimeler en aza indirilebilmektedir.

Haberde Hem Dolaylı Hem Doğrudan Anlatım Şekline Dikkat Edilmelidir. Doğrudan ve dolaylı anlatım Türkçe’nin en önemli konularını oluşturmaktadır. Haber metinlerinde bu iki konunun karıştırılması veya yanlış kullanılması ciddi sorunları da beraberinde getirebilir. Öyle ki haber kaynağınızın söylediği bir cümleyi muhabirin kendisi söylemiş gibi habere aktarabilir, ya da tam tersi de gibi de davranabilir. Böyle durumlarda haber kaynağı ile ciddi problemler yaşanabilir. Bu tür olumsuz olayların önüne geçebilmenin yolu dolaylı ve doğrudan anlatıma dikkat ederek haber metninin kurgulanması gerektiğidir. Doğrudan anlatım haber kaynağının söylediği her şeyi birebir alıp haber metnine yerleştirmektir. Haber kaynağının

sözünün başka tarzda ifade edilmesinin zor olduğu ve anlam kaymalarına yol açacağı durumlarda tercih edilir [1, 42]. Örnek verilecek olunursa; Başkan, “yeni hastane binası hayırlı olsun” dedi. Bu cümledeki tırnak işareti içerisinde kullanılan cümle doğrudan anlatıma bir örnektir. Çünkü başkan denilen kişinin konuşmasından bir cümle aynen alınıp kullanılmıştır. Dolaylı anlatım ise haber kaynağının söylediği cümleyi muhabirin ikinci bir kişi ağzından yazması demektir. Buna örnek verilecek olunursa; başkan, yeni hastane binasının hayırlı olmasını söyledi. Bu örnekte dolaylı anlatım olduğu için tırnak işareti kullanılmamıştır.

Habere Mesleki Etik Değerleriyle Yaklaşılmalıdır. Her ne kadar mesleki etik konusu tamamen başlı başına bir makale konusu oluştursa da haber yazma kurallarına uymak açısından bahsetmekte yarar vardır. Meslek etiği, mesleğin icrasında toplum yararının gözetilmesini ön plana çıkarır. Böylece dünyanın her yerinde mesleği icra edenlerin ortak davranış kurallarına uymasını sağlar [7, 378]. Habercilik anlamında da etik ilkeler daha çok gazetecilik meslek etiği adı altında toplanmış ve orada gazetecilik mesleğini yapacak olan kişilerin mesleğe yaklaşımlarını belirlemiştir. Bu anlamda topluma yanlış bilgi vermek, toplumu hataya yönlendirmek meslek etiğine ters bir durum olarak ele alınmıştır.

Çalışmanın metodolojisi. Bu bölümde çalışma hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemi, konusu, öneminin ne olduğu ve amacı açıklanmıştır. Bunun yanında çalışmanın evren ve örnekleme de yer verilmiş, evren ve örneklem tablo halinde de açıklanarak anlaşılabilirliği kolaylaştırılmıştır.

Çalışmanın Konusu Ve Önemi. Çalışmanın konusunu, Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda, Medya ve İletişim Programı’nı okuyan öğrencilerin haber toplama ve yazma dersindeki yanlışları oluşturmaktadır. Bunun için haber toplama ve yazma dersinde konu teorik olarak anlatıldıktan sonra sınıf içi yapılan ilk uygulamada yapılan hatalar dikkate alınarak çalışma hazırlanmıştır. Çalışmanın önemi ise, haber toplama ve yazma dersi hakkında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Eğitim konusunda çokça çalışma yapılmış olmasına rağmen

üniversitelerde verilen haber toplama ve yazma dersi hakkında çalışmalar yoktur.

Çalışmanın amacı. Bu çalışmanın amacı gerek iletişim fakültelerindeki öğrencilerin, gerekse ön lisans programlarında medya ile ilgili herhangi bir program okuyan öğrencilerin haber toplama ve yazma dersine bakış açılarını değiştirmektir.

Bulgular ve yorumlar. Bu bölümde öğrencilerden ders esnasında yazmaları istenen haber örneğinin analizleri bulunmaktadır. Bu analizler, haber yazma kuralları çerçevesinde yapılmıştır. Sonuçlar tablo şeklinde verilmiş, düz metin şekli tercih edilmemiştir. Görsel hafızanın akılda daha da kalıcılığı dikkate alınarak analizlerin tablo halinde verilmesi daha uygun bulunmuştur. Bu bölümde toplamda 7 adet tablo mevcuttur. Tabloların açıklamalarına hemen alt kısımlarında yer verilmiştir. Öğrenciler tüm derslerine geçer not alıp dersi alttan bırakmamak için 865 Öğrencilerin en çok yanlış yaptıkları kategorilerden ikincisi noktalama işaretlerinin yanlış kullanılması kategorisidir. Yapılan uygulamada öğrencilerin virgül kullanma alışkanlıklarının olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin 35 tanesi haberin hiçbir yerinde virgül kullanmamıştır. Bunun yanında sayıca daha düşük olmasına rağmen öğrencilerin 22'si yazdıkları haberlerde hiç nokta kullanmamışlardır. Ama nokta kullanmayan öğrencilerin birçoğu sanki nokta varmış gibi davranıp cümleye başlarken büyük harf kullanmıştır. Doğrudan ve dolaylı anlatımlarda da en büyük hatalar tırnak işareti kullanılmaktan kaynaklanmaktaydı. Tırnak işareti kullanmayan öğrencilerin sayısı 20'dir. Bu kategoride öğrencilerin toplamda 95 yanlışı bulunmaktadır.

Değerlendirme ve sonuç. Tüm dünyadaki teknolojik dönüşümler haber ve haber yazmaya bakış açısını değiştirmiştir. Habercilik artık elinde görüntü kaydeden herkesin yapabileceği bir işmiş gibi algılanmaktadır. Durum böyle olunca habere olan bakış açısı da daha da basite indirgenmiştir. Bu çalışmada öncelikle öğrencilere haber yazdırılırken haberin önemi üzerinde durulması da amaçlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında üniversite öğrencileri arasında haber yazma kavramının ilk etapta tam anlamıyla

yerleşmediği görülmektedir. Öğrencilerin en çok yaptığı yanlışlar genellikle saat, tarih ve günlerin yazımındadır. Bunun yanında öğrenciler noktalama işaretlerini de yerinde ve doğru olacak şekilde kullanamamışlar, imla kurallarına da gereken önemi vermemişlerdir. Yapılan hataların genel olarak kaynağı Türkçeyi düzgün kullanmamaktan kaynaklanmaktadır. Öğrenciler daha önceki eğitimlerinde sıfatın ne olduğunu nasıl kullanıldığını tam anlamıyla öğrenmeden üniversite eğitimine başlamışlardır. Buna noktalama ve imla kuralları da dâhildir. Durum böyle olunca ders müfredatları da işlevselliğini yitirmektedir. Öğrencilerin yazdıkları başlıkların 10 âdetinin kabul edilebilir düzeyde olması bir başarıdır. Aynı şekilde cümleye rakamla başlayan öğrenci sayısının da sadece 3 olması iyi bir sonuçtur. Bunun yanında öğrencilerin genelinenin yaptığı hata ise saat yazımında görülmektedir. Saatlerin yazımında sayıların arasına sadece nokta koymak yerine iki nokta koymaları en yaygın yaptıkları hatadır. Ayrıca öğrenciler doğrudan ve dolaylı haber yazımında yaptıkları hatalarla habercilik etiğine de ters düşmüşlerdir. Olmayan bilgileri ekleme, kafadan yeni şeyler türetme gibi davranışlar yalan oldukları için etik açısından da sorunları beraberinde getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğrencilere, haberin istedikleri şeyleri yazma, istemedikleri şeyleri saklama alanı olmadığına da anlatılması önem kazanmaktadır. Çünkü haber herkesin istediğini yapabildiği bir alan değildir. Bu çalışma gösteriyor ki gazetecilik eğitimi almak için üniversite okuyan öğrenciler habere gerektiği gibi özen göstermemektedir. Çünkü onlara göre okudukları bölümde iş bulsalar dahi çok düşük ücretle çalışacaklar ve bunun için kendilerini yormaya da gerek yok. Böyle bir üşünceyle yola çıktıkları için haber toplama ve yazma dersine önem vermemeleri de doğal karşılanabilir. Fakat haber toplama ve dersi bu açıdan bakıldığında daha eğlenceli ve öğrencinin dikkatini derse verebilecek şekilde yeniden hazırlanmalıdır. Haberin ve haber yazmanın önemi öğrencilere kavratılmalı ve kendilerinin de yapacakları hataların yayıldığına bilincinde olmaları sağlanmalıdır. Öğrenciler bu bilince sahip olduktan sonra daha etkili ve dikkatli haberler yazmaya başlayacak ve yazdıkları her cümlenin neyi ifade ettiğinin farkına varacaklardır. Toparlanacak olunursa, çalışma 42

öğrencinin derste yazdıkları ilk haberlerdeki hataları analiz etmek amacıyla oluşturulmuştur. Toplamda 387 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlar sınıf ortamında tartışılmış ve öğrencilere yaptıkları hatalar üzerine yorumlar yapmaları sağlanmıştır. Sonuç olarak her öğrenci yaptıkları yanlışların nedenini tek tek öğrenmiştir.

Kaynakça

- a. Aslan K. “Ben de Örneklerle Haber Yazarım”, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul. Brooks, B.S., Kennedy, G.M., Dariy, R., and Rany, D., (1988). News Reporting and Writing.3rd Edition St. Martin’s Pres. New York, 2004.
- b. Çiftçi S. “Yazılı Basında Haber Cümlelerinin Analizi”, Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter 2011, p. 903-917, Turkey. Fiske, J. (2015). İletişim Çalışmalarına Giriş. (S. İrvan çev.). Pharmakon Yayınları. Ankara. Girgin, A. (2002). “Haber Yazmak”, Der Yayınları. İstanbul. Gür, E. (2018). “Muhasebe Meslek Etiği”, Adam Academy Journal of Social Sciences, cilt 8, sayı:2. DOI: 10.31679/adamakademi.443323.
2. Hohenberg J. “Gazetecilik Mesleği”, Çev: Filiz Ofluoğlu, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları İstanbul, 1963.
3. Rigel N. “Haber, Çocuk ve Şiddet”, Der Yayınları, İstanbul, 1993.
4. Schneider W. ve Raue P.J. Gazetecinin El Kitabı.(Çev: Işık Aygün), Konrad Adenauer Vakfı Yayınları. Ankara, 2000.
5. Stempel H. G. İçerik Analizi, İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi. (M. S. Çebi çev.). Alternatif Yayınları. Ankara Tavşancıl, 2003.
6. Aslan E. E. İçerik Analizi Ve Uygulama Örnekleri. Espiyon Yayınları. İstanbul Tokgöz, O, (2006). “Temel Gazetecilik”, İmge Kitabevi, Ankara, 2001.
7. Tulgar A. “Haber Tekniği”, Ulusal Basımevi, Ankara, 1970.
8. Ulusoy B. “Türkiye’de Yerel Basının Sorunları ve Çözüm Önerileri” İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı:18, İstanbul, 2003.
9. Yüksel E. ve Gürcan H. İ. “Habercinin El Rehberi: Soru ve Örneklerle Haber Toplama ve Yazma Kural ve Teknikleri”, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2001.